

Vragen en antwoorden

TIJDENS VIDEO-PRESENTATIE SIGNALERING NADEEL VAN DE TWIJFEL
30 NOVEMBER 2020



In dit overzicht staan de vragen opgesomd die tijdens de video-presentatie van de signalering 'Nadeel van de twijfel' werden gesteld. Omdat niet alle vragen in het tijdsbestek van de presentatie konden worden beantwoord, heeft de ACVZ ze hier bij elkaar gezet.

Vraag

Waarom wordt in Nederland de voorkeur gegeven aan leeftijdsbepaling op basis van een vragenlijst (schouw) boven medische tests, zoals bijvoorbeeld in België het geval is. Hoe kan je vervolgens het subjectieve element minimaliseren bij dergelijke tests?

In Nederland bestaat het proces van leeftijdsbepaling uit verschillende stappen. Indien de (gestelde) minderjarige asielzoeker diens leeftijd niet kan onderbouwen met documenten, dan vindt er een schouw plaats (Zie het factsheet en infographic die bij de signalering is uitgebracht). Bestaat er na de schouw nog altijd twijfel over de leeftijd, dan vindt er nader onderzoek plaats. Een medisch leeftijdsonderzoek, de meest invasieve vorm van onderzoek, is de laatste mogelijke stap in het proces, en vindt alleen plaats na doorverwijzing door een arts. Het proces van de schouw is zoveel mogelijk geobjectiveerd. Er vinden twee interviews plaats, door twee verschillende instanties (Koninklijke Marechaussee (KMar) of vreemdelingenpolitie (AVIM), en IND) met in totaal drie personen. De conclusies van het eerste gesprek zijn niet bekend bij het tweede gesprek. Als KMar/AVIM of IND twijfelt aan de leeftijd, is de uitkomst: twijfel aan de leeftijd. Op dit moment in het proces hoeft de uitkomst niet te zijn dat iemand evident minder- of meerderjarig is: twijfelen mag, er vindt dan vervolgonderzoek plaats. Tijdens de schouw wordt in samenhang gelet op uiterlijke kenmerken, gedrag en verklaringen van de asielzoeker en eventuele andere relevante omstandigheden. Medewerkers die schouwen moeten een speciaal hiervoor ontwikkelde training volgen. Indien er na de leeftijdsschouw nog steeds twijfel bestaat over de meerderjarigheid van de asielzoeker, kan de staatsecretaris een medisch leeftijdsonderzoek instellen.

Vraag

Is het niet zo dat als een andere EU-lidstaat de leeftijd bepaald heeft, het interstatelijk vertrouwensbeginsel geldt?

Dit is momenteel het uitgangspunt van het uitvoeringsbeleid. Als er na de schouw getwijfeld wordt aan de leeftijd en iemand staat al geregistreerd in Eurodac, dan wordt er navraag gedaan in de EU-lidstaat van eerder verblijf. In principe wordt de leeftijd zoals geregistreerd in die lidstaat overgenomen. Zie ook:

Schouw AVIM/Kmar + IND	Resultaat onderzoek andere lidstaat	Gevolg wat betreft leeftijd
Evident minderjarig	Minderjarig	Er wordt uitgegaan van de opgegeven leeftijd.
Evident minderjarig	Meerderjarig	Er wordt uitgegaan van de opgegeven leeftijd, tenzij de meerderjarigheid in de andere lidstaat voortvloeit uit authentieke en identificerende documenten of een LTO.
Evident meerderjarig	Minderjarig	Leeftijd wordt aangepast naar meerderjarigheid, tenzij de minderjarigheid in de andere lidstaat voortvloeit uit authentieke en identificerende documenten of een LTO.
Evident meerderjarig	Meerderjarig	Leeftijd wordt aangepast naar meerderjarigheid.
Twijfel	Minderjarig	Er wordt uitgegaan van de opgegeven leeftijd.
Twijfel	Meerderjarig	Leeftijd wordt aangepast naar meerderjarigheid op grond van eerdergenoemde jurisprudentie.

Deze toepassing van het interstatelijk vertrouwensbeginsel door de staatssecretaris levert in sommige gevallen bewijsproblemen op voor de (gestelde) minderjarige asielzoeker. Daarover gaat de signalering.

Vraag

Op basis waarvan wordt beslist om een leeftijdsbepaling die werd gedaan in een andere EU-lidstaat wel of niet over te nemen?

Zie het bovenstaande antwoord en schema. Er zijn verschillende factoren die hierbij een rol spelen: de uitkomst van de schouw, de eerdere registratie in een andere lidstaat, of deze al dan niet gebaseerd is op authentieke ID documenten of een leeftijdsonderzoek. De signalering gaat over zaken waarin de overheid twijfelt aan de leeftijd en de asielzoeker in een andere lidstaat geregistreerd staat als meerderjarige. In dat geval mag de IND in principe die eerdere registratie overnemen, ongeacht waar deze op is gebaseerd. Dit volgt uit de jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (zie ook paragraaf 2.2. van de signalering).

Vraag

In Bulgarije komt het regelmatig voor dat alleenstaande minderjarig vreemdelingen zich laten registreren als meerderjarige om aan een 'opsluiting' in minderjarigen opvangcentra te ontsnappen. Vanuit Griekenland is bekend dat (evident) minderjarigen zich laten registreren als meerderjarige omdat de opvang voor minderjarigen op de eilanden indertijd overvol was en ze op deze manier grotere kans op opvang hadden. Welke gevolgen heeft een registratie als meerderjarige op deze gronden in de Nederlandse asielprocedure?

Op grond van het huidige beleid en de uitvoeringspraktijk waarbij wordt uitgegaan van het interstatelijk vertrouwensbeginsel is het dan aan de asielzoeker om aan te tonen dat die registratie niet klopt. Omdat authentieke ID-documenten meestal ontbreken, is dat heel ingewikkeld. Dit signaleert de ACVZ dan ook in *Nadeel van de twijfel*. Het risico is vervolgens dat een minderjarige ten onrechte als meerderjarige wordt geregistreerd in Nederland, en als volwassene wordt behandeld. Dit betekent onder meer dat de asielzoeker niet (langer) in aanmerking komt voor opvang als minderjarige en kan worden overgedragen aan een andere EU-lidstaat in het kader van de toepassing van de Dublinverordening. Er zou daarom volgens de ACVZ en in lijn met artikel 3 IVRK meer gewicht moeten worden gegeven aan de verklaringen die de jonge asielzoekers geven voor de eerdere registratie als meerderjarige, bezien in het licht van algemene landeninformatie en in combinatie met inspanningen om de eigen, juiste leeftijd aannemelijk te maken.

Vraag

Wat indien een Eurodac-hit meerdere leeftijden oplevert? Wordt dan automatisch de jongste leeftijd aangenomen, of kan dan toch worden besloten tot een nieuwe vaststelling van de leeftijd? Op basis van welke elementen?

Als er meerdere aliassen bekend zijn in de lidstaat van eerder verblijf, wordt er in de betrokken lidstaat verdere navraag gedaan naar wanneer de asielzoeker is geregistreerd en onder welke leeftijd. De IND gaat, ook in het geval er meerdere aliassen uit Eurodac naar boven komen, waaronder een registratie als meerderjarige, uit van meerderjarigheid. Op grond van de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State mag de staatssecretaris er op basis van het interstatelijk vertrouwensbeginsel van uit gaan dat de registratie op zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden. De IND hoeft dan geen leeftijdsonderzoek aan te bieden.

Vraag

In het geval er sprake is van een fout bij de registratie door de overheidsdiensten, dan kan de asielzoeker dit aan de orde stellen in het land waar die registratie heeft plaatsgevonden. Hoe zien jullie dat in het licht van deze signalering?

Twee punten zijn hier relevant te noemen. Een amv mag niet worden overgedragen (artikel 8 lid 4 DVo). Daarom is de leeftijd van de asielzoeker in Nederland relevant. In de andere lidstaat kan de asielzoeker niet meer in verweer komen tegen overdracht, omdat die dan al heeft plaatsgevonden. Indien wordt uitgegaan van de verkeerde leeftijd bij de bepaling van de verantwoordelijke lidstaat is dit in strijd met de waarborgen die de Dublinoverdracht biedt tegen de overdracht van amv.

Ten aanzien van een situatie waarin de amv direct na de foutieve registratie in de lidstaat van eerder verblijf dit aan de orde zou moeten of kunnen hebben gesteld: Uit het onderzoek dat de ACVZ heeft uitgevoerd ten behoeve van deze signalering blijkt echter dat het maar zeer de vraag is of een rechtsgang tegen een registratie als meerderjarige voldoende effectief is. Informatie over de mogelijkheden om dit te doen ontbreekt of komt te laat, toegang tot rechtsbijstand is niet altijd tijdig voor handen, er is geen formele beslissing uitgereikt, en/of voor een correctie worden ID-documenten gevraagd, die nu juist ontbreken.

Vraag

Vaak worden er in praktijk documenten overlegd om de minderjarigheid nader te onderbouwen zoals schoolrapporten, vaccinatieboekjes, medische informatie, doopakten en/of geboorteakten, maar dat deze allen niet als identificerend worden gezien. In een aantal landen van herkomst krijgen minderjarigen geen identiteitsdocumenten. Deze kunnen dus niet overlegd worden. Is er dan niet sprake van bewijsnood en moet nader onderzoek worden aangeboden?

Om bewijsnood aan te nemen, moet de asielzoeker die stelt in bewijsnood te verkeren, aantonen dat hij of zij al het mogelijke heeft gedaan om in het bezit te komen van de gevraagde documenten (zie o.a. ABRvS d.d. 1 februari 2012 ECLI:NL:RvS:2012:BV2474). Bij de beoordeling of officiële documenten wel of niet verkregen kunnen worden, wordt onder meer gekeken wat hierover in de ambtsberichten van het ministerie van Buitenlandse Zaken staat. In beginsel wordt niet snel aangenomen dat er sprake is van bewijsnood: de drempel hiertoe is hoog.

Vraag

De indruk bestaat dat zelfs als er wel later in de Nederlandse asielprocedure ID-documenten komen, er dan nog steeds meer gewicht aan de eerdere registratie in een andere lidstaat wordt gehecht dan aan deze documenten. Ook lijkt het voor te komen dat er bij het uitvoeren van een forensisch medisch onderzoek - conform artikel 18 Procedurerichtlijn - dan ook minder waarde wordt toegekend aan de uitkomsten van dit onderzoek in geval de overheid al besloten had dat een dergelijk onderzoek niet nodig was. Herkent de ACVZ dit?

Deze signalering is specifiek gericht op de situatie waarin de (gestelde) minderjarige asielzoeker de leeftijd niet kan aantonen met documenten, en ook na de schouw twijfel bestaat aan de leeftijd en er sprake is van een registratie in een andere EU-lidstaat als meerderjarige. De ACVZ heeft in het kader van het opstellen van deze signalering uitsluitend gekeken naar de aanpassing van de leeftijd naar aanleiding van het Dublin-onderzoek. Ontwikkelingen later in de procedure, en het gevolg van de wijze van leeftijdsvaststelling voor de verdere beoordeling van het asielrelaas zijn buiten beschouwing gebleven.